

ZPRÁVY SVU

SPOLEČNOSTI PRO VĚDY A UMĚNÍ
CZECHOSLOVAK SOCIETY OF
ARTS AND SCIENCES, INC. ISSN

Volume XXXVIII.

May-June 1996

No. 3

President:

Miloslav Rechcigl, jr.
1703 Mark Lane
Rockville, MD 20852

Secretary General:

Blanka Kuděj
7 Stonycrest Rd.
White Plains, NY 10604

Treasurer:

Frank L. Mucha
90 Briarcliff Rd.
Tenafly, NJ 07670

SVU WORLD CONGRESS

Brno, 25-29 August 1996

Preparations are proceeding in full speed on both sides of the Atlantic on the forthcoming SVU World Congress. The Society has been holding such world congresses biennially, practically from the time it was founded and this is its eighteenth congress in number to date. As long as East Europe was under communist domination, all SVU Congresses had to be held abroad, i.e. in the United States or Canada.

Following the Velvet Revolution, the Society held its first Congress on the territory of the former Czechoslovakia, in Prague in 1992 which was followed by another Congress there in 1994. Both Congresses generated lots of interest and enthusiasm from outside as well as from within Czechoslovakia and its succession States.

This year's Congress is being convened for the first time in the Moravian capital Brno. This has been done in the spirit of the Society's desire to broaden the scope and reach of its activities, as widely as possible, and to give recognition to Brno and Moravia, and to their splendid cultural history and impact on world civilization.

The Congress is organized jointly with Masaryk University in close cooperation with the Magistrate of the City of Brno.

Apart from customary sessions, arranged by individual disciplines in social, physical, and biological sciences, as well as humanities and the arts, the program will include special symposia on multidisciplinary topics, panel discussions and

workshops. In addition, there will be a plenary session with focus on Moravia and its contributions from a worldwide perspective. Of special interest will also be an international panel comprised of university presidents from abroad, and rectors of the Moravian institutions of higher learning, on current and future problems of university administration. Another panel that could generate broad interest, particularly among our members and colleagues in the Czech Republic and Slovakia, will deal with the role and the workings of private foundations. We already are assured of the participation of several presidents of key foundations that provide funding for worthy cultural causes and scientific and scholarly efforts. In this connection, we are also planning a special workshop, just prior to the Congress, on research grantsmanship, i.e. on the art of preparation grant applications, and on various sources of research funding. Persons interested in the workshop should contact the Rectorate of Masaryk University for details.

In addition to the academic program, the participants will be able to choose from a number of exciting social and cultural events, such as concerts, social get-togethers, festive dinners, guided tours, etc. Excursions are also planned into the countryside, including the visit to the world famous Macocha Abyss, the castle Spilberg, a supper at rustic Skalny Mill, Znojmo region, the castle Vranovice, a genuine Moravian meal with local specialties and folk music, the palaces of Valtice, Mikulov and Lednice, an authentic wine cellar with a scrumptious supper with the sounds of Moravian music — who would ask for more?? Who would want to miss this??

There is still time to participate at the Congress, there is still time to register. The interested parties outside the Czech Republic and Slovakia should contact Dr. Blanka Kudej, 7 Stoneycrest Road, White Plains, NY 10604, USA; telephone/fax (914) 949-4588. Persons who permanently live in the Czechlands or Slovakia should contact Dr. Jana Pilatova, Rektorat, Masaryk University.

In conclusion, I urge all of our members and friends to participate in this Congress. It will be an exciting event and in many ways unique in the SVU history.

I look forward to seeing you there.

Míla Rechcigl
President SVU

Další články, související s kongresem, jsou na str. 20-21.

Zprávy SVU (SVU News), Editor Andrew Elias, 10713 Howerton Avenue, Fairfax, VA 22030. Date of issue: May-June 1996, Volume 38, No. 3. Issued bimonthly. Published by Czechoslovak Society of Arts and Sciences, Inc.

Office of publication: Mrs. R. Bunza, 190-17A, 69th Ave., #2A, Flushing, N.Y. 11365. Tel.: (718) 454-1356.

Typography by Typrints Co., 26 Gruber Drive, Glen Cove, NY 11542.

Second class postage paid at Flushing, N.Y.

Postmaster: Send address changes to ZPRÁVY SVU, Mrs. R. Bunza, 190-71A 69th Avenue, #2A, Flushing, N.Y. 11365.

Osvobození od placení členských příspěvků

Podle článku 7 Stanov Společnosti pro vědy a umění za určitých okolností mohou členové být zproštěni povinnosti placení členských příspěvků. Citujeme:

„The Executive Board may temporarily refrain from collecting membership dues for important social reasons. Individual cases shall be decided by the Secretary General together with the Treasurer.“

Čili: člen, který chce být osvobozen od placení příspěvků musí o to požádat u **pokladníka SVU** nebo u **generální tajemnice SVU**. Toto se podle stanov vztahuje i na členy SVU, kteří žijí v Evropě. Osvobození se uděluje na základě sociální nutnosti a ne automaticky členům-penzistům. Jak víme, mnozí z nich mohou a rádi platí příspěvky Společnosti, pro kterou tak dlouho pracovali.

Volba nových funkcionářů

Jmenovací komise si dovoluje předložit členům SVU kandidátní listinu funkcionářů na období 1996-1998.

Podle Stanov Společnosti, předběžný souhlas se jmenováním se vyžaduje od kandidátů navržených do Předsednictva a na funkce revisorů účtů. Všichni kandidáti, které zde na tyto funkce uvádíme, svoji nominaci schválili.

Velmi doufáme, že naše pečlivé zamyšlení nad kandidátkou členové SVU ocení, a že se hojně zúčastní voleb a naše návrhy podpoří. Svou volební účastí samotnou též vyjádří, jak je činnost SVU v zahraničí i ve Slovenské republice a v Republice české právě v nynějších dobách potřebná, a snad ještě důležitější než byla kdy v minulosti.

Kromě místních skupin v zahraničí a členů místně neorganizovaných, existují nyní skupiny v Bratislavě, Košicích, Prešově, Praze a v Brně a svoji životností a svými bohatými aktivitami mohou sloužit jako příklad pro pokračující činnost SVU po celém světě.

JMENOVACÍ KOMISE:

Dr. Andrej Eliáš • Dr. Zdenka Fischmannová

Dr. Zdeněk Hruban • Prof. Mojmír Povolný

Prof. Jiří Nehněvajsa, *předseda*

Předseda

MILOSLAV REHCÍGL ml. je mladoboleslavský rodák, žijící od února 1950 ve Spojených státech. Po studiích na Cornell University v Ithace ve státu New York, kde získal doktorát filozofie v oboru biochemie, fyziologie a výživy, působil po řadu let jako výzkumný biochemik v National Institutes of Health (NIH) v Bethesdě ve státu Maryland. V roce 1969 po jednoročním školení v administraci a řízení vědy pro vedoucí úředníky federální zdravotnické služby přešel do ministerstva zdravotnictví jako Special Assistant for Nutrition and Health. V roce 1970 přijal místo poradce pro otázky výživy na Americké agentuře pro mezinárodní rozvoj při Státním departmentu ve Washingtonu a brzy poté byl jmenován za vedoucího grantového oddělení, kde působí dodnes.

Dr. Rechcígl je autorem či redaktorem přes 30 knih a referenčních příruček v oboru biochemie, fyziologie, výživy, potravinářství a zemědělství, nemluvě o velkém počtu vědeckých článků a knižních kapitol.

Kromě vědeckého bádání a vědecko-administrativní práce, dr. Rechcígl věnoval více než 38 let svého života Společnosti pro vědy a umění (SVU), jejíž byl spoluzakladatelem a bývalým předsedou. V letech 1961/62 byl organizátorem prvního světového kongresu SVU, který se konal ve Washingtonu v dubnu 1962 a jímž se SVU dostala poprvé na světové fórum. Organizoval též druhý kongres a od té doby byl hybnou pákou téměř všech následujících kongresů.

Z jeho iniciativy byly publikovány sborníky *The Czechoslovak Contribution to World Culture* a *Czechoslovakia Past and Present*, které podstatně přispěly nejen k prestiži SVU, ale i Československa samého. Zasluhou dr. Rechcíglu došlo k pravidelnému vydávání biografického sborníku SVU, který byl dosud publikován v sedmi vydáních, za obětavé spolupráce jeho manželky Evy Rechcíglové. Zasloužil se též o vydávání anglicky psaného *SVU Bulletinu*, jakož i o nový anglický časopis *Kosmas*. Byla to též jeho myšlenka založit výzkumný ústav SVU a utvořit Komisi pro spolupráci s Československem.

Dr. Rechcígl již řadu let pracuje na evidenci české a slovenské inteligence v zahraničí a připravuje do tisku monumentální publikaci o významných Američanech s českými a slovenskými kořeny, od sedmnáctého století do dnešní doby.

Mezi nejnovější zásluhu dr. Rechcíglu patří ovšem i úspěšný průběh právě skončeného 17. světového kongresu SVU, který se konal ve dnech 26.-29. června 1994 v Praze, jehož byl hlavním organizátorem. Je též hlavním činitelem v organizaci 18. světového kongresu, který se uskuteční v Brně 25.-29. srpna 1996.

V období 1994-96 se SVU opět obrátila na svého osvědčeného pracovníka Mílu Rechcíglu, aby se ujal v kritické době vedení Společnosti ve funkci předsedy SVU.

Výkonný místopředseda

JÁN PETER SKALNÝ sa narodil v Bratislave roku 1935. Po gymnaziálných štúdiách v rodnom meste, absolvoval štúdium chemického inžinierstva (1953-56 na Chemickej Fakulte STU v Bratislave, 1956-58 špecializácia technológia

silikátov na VŠCHT v Prahe). Po dvoch rokoch praxe v priemysle pracoval ako odborný asistent na Stavebnej fakulte SVŠT v oblasti chémie stavebných materiálov. Súčasne pracoval na svojej dizertácii, na základe ktorej dosiahol v r. 1965 na Akadémii Górnico-Hutniczej v Krakowe vedeckej hodnosti Dr. Ing. (tiež CSc na VUT Brno).

Po odchode z Československa (Január 1967), pracoval v priemyselnom výskume vo Veľkej Británii (1967-68) a ako vedecký pracovník na Clarkson University v USA (1968-69). V rokoch 1969-91 pracoval ako výskumník v odbore stavebných hmôt, neskôr ako riaditeľ výskumu, okrem iného v medzinárodných firmách Martin Marietta Corporation a W. R. Grace & Co. Od roku 1991 pracuje ako nezávislý konzultant v odbore chémie cementu a betónu, trvanlivosti stavebných konštrukcií, a transferu technológií.

J. Skalný je členom mnohých vedeckých organizácií a edičných rád odborných časopisov (o.i., Belgicko, Čechy, Francúzsko, Slovensko, USA, Veľká Británia), členom celonárodných (USA) a medzinárodných odborných komisií a je autorom nespočetných publikácií, kníh a vedeckých zpráv.

J. Skalný ma dve dospelé deti; t.č. žije v štáte Maryland, ale cíti sa doma a medzi priateľmi všade. Vo voľnom čase sa venuje prírode (turistike), knihám zameškaným v minulých 25 rokoch, a klasickej hudbe. V rokoch 1994-96 slúžil ako výkonný miestopredseda SVU.

Místopředsedkyně (skupiny)

VĚRA ŽANDOVÁ-BOŘKOVEC se narodila v Brně, ale rodiče Josef a Jarmila Žandovi žili v Praze. Před druhou světovou válkou se sestrou a rodiči odjela do Iránu a zůstala tam až do r. 1945. V Teheráně navštěvovala americkou školu, později v Bejrutu francouzské gymnázium.

Po návratu do Prahy studovala v letech 1945-1949 na Karlově univerzitě anglickou a perskou literaturu. V červenci 1949 rodina opustila Československo. V Mnichově se Věra seznámila s Alexejem Bořkovcem, kterého si vzala v srpnu 1951 v Bolívii, kam celá rodina emigrovala.

Na podzim 1952 přijeli manželé Bořkovcovi do USA. Sáša Bořkovec měl stipendium na Virginia Polytechnic Institute a začal tam dělat svůj doktorát z chemie. Věra Bořkovcová pracovala v zemědělském ústavu této univerzity a věnovala se dramatickému umění. Po obdržení doktorátu Sáša Bořkovec přijal místo v Texasu a oba manželé tři roky pracovali pro Dow Chemical Company ve Freeportu.

V roce 1958 se vrátili do Virginie, Sáša přednášel na Virginia Tech a posléze na Hollins College, kde si Věra udělala Master of Arts ve francouzštině. V létě 1961 se přestěhovali do Washingtonu. Věra učila tři roky francouzštinu na střední škole, pak se vrátila k dalšímu studiu a v roce 1966 získala M.A. v ruštině na American University a v roce 1973 dodělala Ph.D. v ruštině na Georgetown University. V roce 1966 byla jmenována docentkou, v roce 1973 mimořádnou profesorkou (Associate Professor) na Americké univerzitě, kde už téměř třicet let

učí ruštinu, ruskou lingvistiku, literaturu a ruské divadlo.

Od roku 1961 je aktivní členkou SVU. Byla třikrát generální tajemnicí SVU, dva roky předsedkyní washingtonské místní skupiny a třikrát místopředsedkyní ústředí SVU.

Mimo práce akademické jejími hlavními zájmy vždy byly divadlo a literární překlad. Zájem o divadlo jde k dobám působení v loutkovém divadle v Teheráně, k studiím na Karlově univerzitě a působení v dramatické skupině Maroon Mask na VPI. Krátce studovala divadlo i v bývalém SSSR, seznámila se s vynikajícími dramatiky a režiséry a dodnes překládá ruské a české divadelní hry. Posledním takovým překladem je hra *Sbohem, Sokrate!* od Josefa Topola. Mezi překlady z češtiny je také řada povídek od Arnošta Lustiga a vyšly jí nedávno překlady některých básní Jaroslava Seiferta. Novým projektem je překlad sborníku básní české exilové básnířky Libuše Čácalové.

O zásluhách Věry Bořkovcové by bylo těžko přehánět. V období 1994-96 se vyznačila znovu vynikající prací jako místopředsedkyně SVU.

Místopředseda (členské záležitosti)

MILTON ČERNÝ se narodil v Cicero ve státu Illinois. Jeho otec pochází z Vlašimi a matčiny rodiče se přistěhovali do USA z Tábora. Černý získal svůj bakalářský diplom z American University (1956) a právnický diplom (J.D.) z Washington College of Law (1959). Po třicet let je zaměstnán v berním úřadě u americké vlády. Po odchodu do penze se stal členem známé advokátní firmy Caplin Drysdale ve Washingtoně, D.C., kde pracuje jako daňový právník se specializací na nevýdělečné organizace a mezinárodní filantropii.

Je autorem přes sta odborných článků na svém poli specializace a je častým řečníkem na národních a mezinárodních shromážděních. Současně je předsedou Komitétu pro mezinárodní filantropii při Americké právnické komoře.

Prostřednictvím amerického federálního departmentu financí pravidelně poskytuje technickou pomoc vládám ve Střední a Východní Evropě v otázkách právní reformy. Mimo jiné též pracoval s českým ministerstvem financí na návrhu nového zákona o mimovládních organizacích, který byl schválen českým parlamentem v září minulého roku.

Místopředsedkyně (finance)

EVA MAŘÍKOVÁ LEEDS se narodila v Praze v roce 1953. V roce 1969 přišla s rodinou do USA, kam byl její otec pozván jako profesor matematiky na Michiganskou státní univerzitu. Zde studovala politickou teorii na James Madison College a v roce 1977 obdržela titul bakaláře s nejvyšší ctí (high honors) a byla přijata do čestné společnosti Phi Beta Kappa. Přešla na obor ekonomie na Univerzitu Princeton, kde dostala stipendium a získala titul magistra v roce 1979 a doktora filozofie v roce 1983. Její diplomová práce pod vedením Dwight Jaffee se týkala hypoték. Učila jako asistent na mnoha školách (Rutgers, Houston, Temple, Villanova, Franklin and Marshall) v oboru ekonomie

a financí a publikovala osm článků na téma hypoték, centrálního plánování a privatizace v Československu. Na podzim 1991 přednášela o bankovníctví a monetární politice na Vysoké škole ekonomické pod záštitou nadace Fulbright. V létě 1993 obdržela od Franklin and Marshall cestovní stipendium (travel grant), aby dále studovala českou privatizaci.

Na kongresech SVU se aktivně účastní (podává přednášky) od roku 1984. V posledních dvou letech (1994-96) byla místopředsedkyní SVU a je na tuto funkci znovu navržena. S manželem, též ekonomem, má dvě děti.

Místopředseda (kulturní styky, Česká republika)

PAVEL NOVÁK se narodil 18. listopadu 1957 v Písku. Své dětství a studentská léta prožil v obci Dobev, okres Písek. V roce 1964 začal povinnou školní docházku v obci Dobev, odkud byl z důvodů vyhroceného soužití jeho rodiny s jistou skupinou spoluobčanů nucen přestoupit na základní školu do Písku, kterou v roce 1973 dokončil ve výběrové třídě se zaměřením na sportovní gymnastiku.

V roce 1973 se ucházel o studium na průmyslové škole v Písku, což mu nebylo umožněno a proto byl nucen zahájit studia na průmyslové škole ve Strakoncích, odkud přestoupil na průmyslovou školu do Písku, kterou v r. 1977 ukončil maturitou s vyznamenáním.

V roce 1977 začal studovat FS ČVUT v Praze, kde v roce 1982 studium ukončil diplomovou prací ve specializovaném oboru průmyslové manipulátory a roboty, pro který byl vybrán ve 3. ročníku studia.

V roce 1982 nastoupil do Výzkumného ústavu kovoprůmyslu — VUKOV Prešov —, který měl detašované pracoviště na ČVUT v Praze. Po absolvování základní vojenské služby v r. 1983 pokračoval v činnosti ve VUKOVu jako samostatný vývojový pracovník. Zde se ucházel o aspirantské studium, které mu z důvodů negativního smýšlení nebylo doporučeno. V době působení ve VUKOVu také vykonával externí výuku na ČVUT, vypracovával recenze odborných prací a diplomových prací studentů.

V roce 1990 nastoupil v Kanceláři presidenta republiky do oddělení, kde sledoval oblast výchovy, vzdělání, vědy a výzkumu.

Od roku 1992 byl jmenován vedoucím občanského oddělení v odboru vnitřní politiky KPR.

Je čestným členem několika nadací či společenských organizací a spoluzakladatelem několika nadací a společenských organizací (Nadace Mládež „2000“, Společnost přátel USA a další).

Místopředseda (technická spolupráce)

JURAJ L'UDOVÍT JÁN SLÁVIK, pracovník v Meridian International Center, sa narodil v Prahe v roku 1929. Pochádza zo známej slovenskej evanjelickej rodiny a jeho otec, známy básnik a politik, bol vtedy ministrom vnútra. Jeho prvé školy boli francúzske, Lycée Français v Prahe a vo Varšave, kde jeho otec

nastúpil ako vyslanec v roku 1935. Behom nepokojov vo Varšave kvôli Tešínskej otázke odišiel do školy La Châtaigneraie pri Ženeve vo Švajčiarsku, odkiaľ išiel do Belgicka za matkou a kde nakrátko nastúpil do flamandskej školy. Po vypuknutí vojny sa rodina schádza v Paríži, odkiaľ po páde Francie sa rozíde a rôznymi cestami sa dostáva do Londýna, kde čoskoro nastupuje do Magdalen College School v Oxforde. Po dvoch rokoch vstupuje do jedinej československej štátnej školy vo Veľkej Británii.

Po vojne sa rodina vracia na rok do Republiky, odkiaľ zase do Ameriky, kde otec bol menovaný veľvyslancom. Tam skončil stredoškolské štúdiá a dostáva štipendium na štúdium na MIT alebo do Cornellskej univerzity na inžinierstvo. Ale februárová revolúcia zmení tieto plány a dostáva nové štipendium do Deep Springs College v Kalifornii. Po skončení sa zapíše na preloženie do Dartmouth College, kde získá Bachelor's of Arts (BA) Degree vo filozofii v 1953.

Po troch rokoch vojenčiny v americkej armáde na československých hraniciach, vracia sa do Georgetownskej University do School of Foreign Service, kde obdrží Bachelor's Degree of Science in Foreign Service (BSFS) v ekonomike. Pár rokov pracuje v Ministerstve obchodu v štatistickom oddelení, po čom je preložený na Západné oddelenie.

V roku 1951 sa rozhodol opustiť vládnú službu a zaangažovať sa s privátnou spoločnosťou, Governmental Affairs Institute (GAI), bezzištnou organizáciou, Bureau of Educational and Cultural Affairs (CU), pracujúcou v ministerstve zahraničných vecí. Pozdejšie, v roku 1975, GAI bola premenovaná na Visitor Program Service (VPS) a v roku 1978 bol celý CU úrad podriadený United States Information Service (USIA). V tejto dobe sa organizácia včlenila do väčšej, takzvanej „umbrella organization“, Meridian House International. Najnovšie meno organizácie je Meridian International Center.

Místopředseda (kulturní styky, Slovenská republika)

ALEXANDER TKÁČ, sa narodil v Bratislave 17. 5. 1922. S manželkou Miladou majú 3 deti, Katarinu, Ivana a Evu. Maturoval na Masarykovom gymnáziu v Bratislave v r. 1941. Diplom ing. chem. získal na Chemickotechnologickej fakulte Slovenskej technickej univerzity (STU). Doktorát prírodných vied RNDr. z fyzikálnej chémie obhájil u prof. Dionýza Ilkoviča na Univerzite Komenského v Bratislave v r. 1949. Hodnosť doktora vied (DrSc) obdržal na Karlovej univerzite v Prahe r. 1965. Za profesora fyzikálnej chémie na STU bol menovaný r. 1968. Funkciu prorektora STU pre vedy a zahraničné kontakty zastával v rokoch 1990-92. Od r. 1990 do r. 1992 bol členom predsedníctva SVU v Prahe a po rozdelení Československej republiky bol zvolený za predsedu SVU miestnej skupiny Bratislava, zriadenej pri Zahraničnom oddelení rektorátu STU. Od r. 1994 je v pozícii profesor emeritus na katedre fyzikálnej chémie Chemickotechnologickej fakulty STU. V r. 1995 bol navrhnutý za člena New York Academy of Sciences.

Pedagogickú dráhu začal ako asistent r. 1947 na katedre fyzikálnej chémie,

potom ako docent a v rokoch 1957-1969 bol vedúcim Ústavu chemickej fyziky. V rokoch 1960-70 bol členom Vedeckého kolegia Slovenskej akadémie vied a v rokoch 1990-1993 bol členom vedeckej rady STU. Prednášal fyzikálnu chémiu, koloidnú chémiu, infračervenú spektroskopiu, reaktivitu voľných radikálov a chemickú fyziku (EPR, NMR, ENDOR spektroskopiu).

Je spoluautorom prvej slovenskej vysokoškolskej učebnice Fyzikálna chémia (800 strán, 3 vydania, 1967, 1969, 1971). Je tiež spoluautorom 3 odborných monografií z oblasti radikálovej chémie horenia, EPR-študie elektronových a H-transferných reakcií, antioxidačných kaskád, publikovaných v Anglicku a v USA v rokoch 1982-1992.

Dr. Tkáč je laureátom Zlatej medaile Jaroslava Heyrovského od Československej akadémie vied (Praha, r. 1992) a laureátom Medaile Emila Votočku za vedu a technický rozvoj, udelenej Chemickotechnologickou univerzitou v Prahe.

V zahraničných odborných časopisoch publikoval výše 155 odborných pôvodných prác. V rámci aplikovaného výskumu zaviedol techniku krátkocestnej kontinuálnej filmovej viacstupňovej molekulej destilácie na separáciu a čistenie termolabilných látok, včítane farmaceutických preparátov (E a A vitamínov) a na recykláciu použitých motorových olejov s kontinuálnou elimináciou toxicity. Bolo mu udelených 54 patentov doma i v zahraničí (USA, BRD, Švajčiarsko, Anglicko).

Místopředseda (publikace)

OTA ULČ, narodený 16. března ¹⁹³⁰ v Plzni, kde tiež absolvoval Klasické gymnázium. Vystudoval práva na Karlově universitě a v roce 1953 byl přidělen jako soudní čekatel k plzeňskému okresnímu soudu. Povolán do vojenské služby, byl začleněn do technického praporu a pak v roce 1957 se stal civilním soudcem ve Střibře.

V roce 1959 se dostal do Západního Berlína. Jeden rok strávil ve Frankfurtu a potom emigroval do Spojených států. Pracoval jako dopisovatel Rádia Svobodná Evropa — a současně byl číšníkem v newyorské restauraci Vašata, jakož i studentem politických věd na Columbia University. Tam získal doktorát (PhD) v roce 1964 a svoji pedagogickou kariéru začal v Grinnell College (Iowa). Odtud přešel na State University of New York v Binghamtonu, kde, jako profesor, přednášel mezinárodní práva a komparativní analýzy komunistických politických systémů.

Je autorem knih jako *The Judge in a Communist State* a *Politics in Czechoslovakia*, a sedm převážně cestopisných knih (mezi nimiž jsou i dva romány, vydalo nakladatelství 68 Publishers, Toronto). V letech 1979-1993 byl pravidelným dopisovatelem dvouměsíčníku *Západ*, a po listopadu 1989 pravidelně uveřejňuje své práce jak v České republice, tak v českém zahraničním tisku (především v *Československém týdeníku*). Významná je též jeho studie „poslední uprchlické vlny“, jejíž souhrnné výsledky vyšly v *Sociologickém časopise*, XXXI, 4/1995.

Je členem Obce spisovatelů a českého PEN Klubu.

Místopředsedkyně (akad. konference)

DAGMAR HASALOVÁ WHITE měla rozsáhlou pěveckou kariéru v opeře, na koncertním pódiu a v televizi. Narodena v Praze, je dcerou armádního generála Antonína Hasala a manželkou amerického diplomata Lewis M. White. Studovala na Státní konservatoři v Praze na operním oddělení a na Karlově univerzitě na filosofické fakultě. Dále studovala na University of Kansas, kde obdržela Bachelor of Fine Arts Degree, na prestižní Juilliard School of Music v New Yorku (Bachelor of Science), Columbia University v New York (Master of Arts v hudební pedagogii) a PhDr. z Karlovy univerzity.

Vyučovala na Státní univerzitě v Bogotě, Colombia a na Státních konservatořích v Dominikánské republice a v Nicaragui, kde obdržela cenu „Guegense de Oro“ za vynikající hudební a kulturní přínos této zemi.

V roce 1976 založila Dagmar White operní společnost The Vienna Light Opera Company ve Virginii, kde jako producentka a režisérka uvedla na scénu mnoho populárních děl, jako Lehárovy operety Veselá vdova, Země úsměvů, Straussova Cikánského barona a Netopýra, Frimlovu Rose-Marie atd. A hlavně Prodanou nevěstu, která byla celá vysílána na televizi.

Dr. White je členem hudební fakulty na Northern Virginia Community College a řídí soukromé pěvecké studio. Během let sponzorovala několik nadaných zpěváků na Metropolitan Opera Auditions.

Další pole její hudební působnosti je chorální dirigování. Dirigovala sbor Státní konservatoře v Managua, Nicaragua a založila a řídila koncertní sbory Los Cantores de la Musica Sacra a Rabat Singers. Dodnes slouží jako regens chori Československé mezikonfesionální kaple v Bethesdě, Maryland.

V letech 1985-88 sloužila jako předsedkyně washingtonské odbočky SVU a byla předsedkyní pro místní organizaci 14. světového kongresu SVU. V roce 1990-92 byla místopředsedkyní v presidiu SVU. Hasalová-White byla též jedním z hlavních organizátorů 14. světového kongresu SVU ve Washingtoně (1988) a současně se zabývá organizací programu 18. světového kongresu (Brno, 25.-29. srpna 1996).

V posledním období 1994-96 zastávala stejnou funkci.

Generální tajemnice

Ing. VĚRA ULBRECHTOVÁ (roz. Krafneterová) je pražská rodačka. Po absolvování Vysoké školy chemicko-technologické v Praze pracovala v Československu v několika výzkumných ústavech v oboru fyzikální a analytické chemie. Opustila republiku s manželem, synem a dcerou v roce 1968 a pracovala pak deset let v Ústavu teoretické a fyzikální chemie University of Manchester-Institute of Science and Technology v Anglii. Po přestěhování celé rodiny do Spojených států v roce 1978, ing. Ulbrechtová pokračovala ve studiích na State University of New York a dosáhla Masters Degree in Computer and Information Science. Od roku 1984 až do odchodu do výslužby pracovala deset let v technických knihovnách v NASA a NIST ve washingtonské metropolitní oblasti.

Pokladník

FRANK L. MUCHA, narozen v Bratislavě roku 1939, prožil školní věk v Čechách a dospěl ve Spojených státech. Z českých večerních studií filmové režie a od divadla poezie v Praze přešel na administraci v New Yorku, kde promoval v roce 1977 na Graduate School of Business of the Columbia University. Pracoval několik let v rozhlasové stanici Svobodná Evropa a od roku 1967 je zaměstnancem Kolumbijské univerzity, kde je dnes administrátorem psychiatrického oddělení a současně administrativním zástupcem ředitele Výzkumné nadace pro mentální hygienu (Research Foundation for Mental Hygiene).

Za posledních dvacet let prošel mnoha fázemi administrativního managementu ve vysokoškolském a nadačním prostředí. Jeho expertíza se soustřeďuje na vedení a organizaci „neziskových“ podniků. Je zván národními ústavy zdraví (NIH, NIMH), aby analyzoval a hodnotil po stránce rozpočtové, organizační a finanční aplikace na vědecká výzkumná centra.

Výbor

Hugh Agnew, prof. historie, George Washington University

Marie Němcová Banerjee, prof. slavistiky, Smith College

Josef Beleš, gen. ředitel, Capital International

Petr Bísek, vydavatel *Československého týdeníku*, New York

L'ubomír Ďurovič, prof. slavistiky, Lund Universitet

Andrej Eliáš, ekonom, Washington, D.C.

Jaroslav Folta, historik, Česká akademie věd

Zdenka Fischmannová, muzikologie

Tomáš Gibián, chemik

Miriám Gálová, prof., Šafaříkova universita, Košice

Zdeněk Hruban, prof. patologie, University of Chicago

Petr Hrubý, prof. společenských věd, Curtin University, Perth

Josef Jařab, rektor, Palackého univerzita, Olomouc

Bohuslav Kokta, prof. chem. inž., Uni de Quebec (Trois Rivieres)

Otakar Koldovský, prof. pediatrie a fyziologie, Univ. of Arizona

Eva Dubská Kushner, rektor, Victoria University, Toronto

Victor Mamatey, prof. historie, University of Georgia

Josef Mestenhauser, prof. pedagogiky, Univ. of Minnesota

Ján Morovič, rektor, Městská univerzita, Bratislava

Miroslav Plavec, prof. astronomie, UCLA

Josef Podzimek, prof. meteorologie, Univ. of Missouri-Rolla

Jan Roček, prof. chemie, vice-rector, Univ. of Illinois

Stanislav Segert, prof. biblických studií, UCLA

Vlado Šimko, prof. medicíny, State University of NY

Karel Šolc, prof. chemie, Michican Molecular Institute

Zdeněk Suda, prof. sociologie, Univ. of Pittsburgh

Piotr Wandycz, prof. historie, Yale University
Rudolf Zahradník, předseda, Česká akademie věd

Revisoři účtů:

Milan Fábry
Patrick Lichner

Zdeněk Vich
Miloš Halouzka

Smírčí komise:

Jiří Glos
Vladimír Kabeš

Adolf Švehlík

Two new books of interest to SVU members

Of considerable interest to our members who are Bohemists or students of Slavic linguistics are two books recently published by Slavica Publishers. One of these is a new book by our longtime member Prof. Charles E. Townsend, Chairman of the Department of Slavic Languages at Princeton University, together with Prof. Laura A. Janda, Department of Slavic Languages at the University of North Carolina. The book bears the title **Common and Comparative Slavic: Phonology and Inflection with special emphasis on Russian, Polish, Czech, Serbo-Croatian and Bulgarian**. (310 pp., 1996, ISBN 0-89357-264-0, \$24.95).

The publisher's notes say that "the book's orientation is structural and traditional, yet also modern and innovative in certain ways.... *Common and Comparative Slavic* will make a superb textbook for courses on the history of Slavic and the five languages it emphasizes, but there are also new formulations which should make the

book of interest to the specialist as well as the teacher and graduate student."

The second book is one that is back in print and now available and whose author is again SVU member Prof. Charles Townsend. It is his **A Description of Spoken Prague Czech** (151 pp., 1990, ISBN 0-89357-211-X, \$19.95). "This book is of practical interest to students of the Czech language, but it is also intended for Bohemists and students of Slavic linguistics and sociolinguists, since spoken and written Czech are radically different and present an unusually interesting case of diglossia."

This book has received enthusiastic reviews in several linguistic journals (*MLJ*, *MLR*, and *SEEJ*) as well as in the *Czechoslovak and Central European Journal*.

Both books can be ordered from Slavica Publishers, Inc., P.O. Box 14388, Columbus, OH 43214, tel. 614-268-4002, fax 614-268-0106.

SVU Chapters Active in 1996 and Their Chairs

Washington DC	Alexej B. Bořkovec, 12013 Kemp Mill Road, Silver Spring, MD 20902
Chicago, IL	Jana Tuzar, 1414 E. 59th St., Chicago, IL 60637
New York, NY	Milan Fryščák, 206 Hollywood Ave., Yonkers, NY 10707
Albany, NY	Karel Polesný, 2729 Furbeck Road, Altamont, NY 12019
Montreal, Que., Canada	Richard Drtina, 5614 Palmer, Montreal, P.Q. H4W 2P1, Canada
Toronto, Ont., Canada	Ctirad Vrána, 80 Kinglake Rd., Willowdale, Ont. M2J 3E5 Canada
Munich, Germany	Ivan Cíkl, Steinbacherstr., 12, 8000 Munich (now in Prague)
Los Angeles	George Karger, 12152 Viewcrest Rd., Studio City, CA 91604
London, England	Jaroslav Krejčí, 278 Bowerham Rd., Lancaster LA1 4LP England
Cleveland, OH	Dagmar Poseděl, 16727 Woodleaf, Strongsville, OH 44136
Ottawa, Ont.	George J. Palacký, 2501-900 Dynes Rd., Ottawa, Ont. K1M 1W2, Canada
Edmonton, Alta., Canada	Ivo Moravčík, Apt. 1106-11111 87th Ave., Edmonton, Alta. T6G 0X9, Canada
Switzerland	Karel Hrubý, Thiersteinerrain 90, CH-4059 Basel
San Francisco, CA	Eva A. Kryška, 1120 Newell Rd., Palo Alto, CA 94304
Pittsburgh, PA	Hana Romováček, 1174 La Salle Drive, Monroeville, PA 15146

ACTIVE GROUPS IN CZECH AND SLOVAK REPUBLICS

Prague, Czech Republic	Ing. Jaroslava Türková, DrSc., Mozartova 820, 282 01 Český Brod
Brno, Czech Republic	MUDr. Marie Bobková, CSc., Jiříkovského 10, 602 00 Brno
Bratislava, Slovak Republic	Rektor prof. dr. Alexander Tkáč, Nedbalova 19, 811 01 Bratislava
Košice, Slovak Republic	<i>Čestný předseda:</i> prof. RNDr. Lev Bukovský, DrSc., rektor UPJS, Univerzita J. P. Šafárika, 041 54 Košice <i>Podpředseda:</i> prof. ing. Karol Marton, Baltická 11, 040 12 Košice

O slovenských velikánech v Americe o nichž se spíše neví

MILOSLAV REHCÍGL, Jr.

Téměř třicet let se zabývám historií Čechů a Slováků v zahraničí a jejich kulturním přínosem. Dnes se soustředím na významné Američany slovenského původu o nichž, jak jsem uvedl v názvu, se spíše neví. Slova „spíše neví“ jsem volil z opatrnosti a jsou založena na faktu, že téměř žádná z osobností, o nichž budu mluvit, není uvedena ve slovenském biografickém slovníku. Přesto jejich význam je dalekosáhlý a málokomu je znám jejich slovenský původ.

Emigrace ze Slovenska

O prvních Slovácích v Americe existuje řada legend a po pravdě řečeno jde skutečně převážně o legendy. První dokumentovaný případ přistěhovalce slovenského původu, který se v Americe natrvalo usadil, byl bratislavský rodák **Anton Schmidt** (1725-1793), povoláním klempíř, který emigroval se svými rodiči z náboženských důvodů a usadil se roku 1746 v osadě Betlehem v Pennsylvanii. Byl stoupencem obnovené Jednoty bratrské a je pohřben na starém moravsko-bratrském hřbitově v Betlehemu.

Masové stěhování ze Slovenska do Ameriky započalo v sedmdesátých letech minulého století následkem velké nezaměstnanosti a neustále se zhoršující ekonomické situace v Rakousko-Uhersku. Slovenští přistěhovalci se usadili hlavně v průmyslových střediscích na východě Spojených států, kde svou prací v továrnách a v dolech značně přispěli k ekonomickému rozvoji Ameriky. Až na malé výjimky, většina těchto přistěhovalců byla skromného původu a jen s omezeným školením. Mezi jejich dětmi a v příštích generacích však již nacházíme absolventy vysokých škol, z nichž

někteří dosáhli vysokých postavení v různých oborech, včetně vědy.

V době založení Československé republiky r. 1918 se emigrace ze Slovenska podstatně snížila. K příštímu většímu vystěhování došlo až po komunistickém převratu v r. 1948 a po Dubčekově pádu v r. 1968. Tyto emigrační vlny byly v podstatě politického charakteru a reprezentovaly značné procento profesionálů a inteligence.

Věda a technika

Mezi prvními odborníky na poli medicíny ze Slovenska, kteří vynikli v Americe, byl **Arpád G. C. Gerster** (1848-1923) z Košic, který přišel do USA r. 1873. Působil v New Yorku, kde vynikl jako jeden z prvních chirurgů v Americe. Dosáhl postavení řádného profesora klinické chirurgie na Kolumbijské univerzitě v New Yorku a byl zvolen předsedou Americké chirurgické společnosti. Jeho učebnice o antiseptické chirurgii, vydaná v r. 1884, byla první svého druhu v Americe.

Ve zdravotnictví se nad jiné vyznamenal **Joseph Goldberger** (1874-1929), rodák z Giraltovců, který se dostal do Ameriky v útlém věku šesti

let. Vynikl v oblasti tropických a nakažlivých chorob a jeho výzkum tyfu ho málem stál život. Jedním z jeho velkých úspěchů byla rekordní — 48hodinová — izolace krystalické zákožky, způsobující tzv. slamový svrab. Trpěli jím hlavně námořníci, kteří spali na slavnících. V roce 1912 byl poslán Americkou veřejnou zdravotnickou službou na jih Spojených států, aby zkoumal příčiny pelagry, projevuující se odbarvením kůže, průjmem, zácpou, šílenstvím a někdy i smrtí, která dosahovala epidemických rozměrů, obzvláště mezi černochoy a chudobným bílým obyvatelstvem.

Goldberber jako první prokázal, že pelagra není infekční chorobou, ale že je způsobena nedostatkem určitého faktoru obsaženého v potravinách, který byl později identifikován jako vitamin niacin. Goldbergerovi se podařilo pelagru nejen vyléčit, ale jí i zabránit, anebo ji dokonce experimentálně vyvolat patřičnými změnami ve stravě. Vzhledem k tomu, že lékařské kruhy měly nadále pochybnosti o jeho teoriích, Goldberger se rozhodl vstříknout do vlastních žil krev, sekrece, ba i výkaly nemocných pelagrou, bez jakýchkoliv negativních následků, čímž jednou provždy prokázal, že tato choroba není nakažlivá. Záslouhou Goldbergerovou bylo zabráněno úmrtí tisíců životů, nemluvě o statisících dalších postižených pelagrou, jimž bylo vráceno normální zdraví.

Třetím významným badatelem v medicíně a klinické fyziologii ze Slovenska byl **Soma Weiss** (1899-1942), rodák z Bystrice, který ve Spojených státech dosáhl hodnosti řádného profesora medicíny na Harvardské univer-

zitě. Kromě toho byl vedoucím lékařem nemocnice Peter Bent Bingham v Bostonu. Učinil celou řadu základních pozorování o rychlosti krevního toku, o etiologii kardiovaskulárních chorob, o hypertenzi, o akutním pulmonárním edemu, o vztahu mezi kardiovaskulárními poruchami a avitaminózou, o autonomním nervovém systému aj.

Ze současných lékařských a biologických vědců slovenského původu na prvním místě jistě stojí pediatr a virolog **Carleton Daniel Gajdusek** (1923), který od r. 1958 působí na Národních ústavech pro zdraví v Bethesda ve státu Maryland. Je nositelem Nobelovy ceny za své objevy pomalých virů, tj. virů s dlouhodobou, někdy až několikaletou inkubací. Objev učinil při svém výzkumu záhadné choroby „kuru“ na Nové Guinei. Zjistil, že choroba je přenášena mezi domorodými kmeny praxí rituálního kanibalizmu. Při úmrtí každého člena kmene bylo totiž zvykem mezi příbuznými sníst část mozku, aby byla zaručena nesmrtnost duše zesnulého. Mozkovou tkání, která byla infikována pomalými viry, se choroba pak přenášela z jednoho domorodce na druhého.

Ve fyzikálních vědách uvedu osobu, jejíž jméno všichni jistě znáte a pravděpodobně netušíte, že jde o osobu slovenského původu. Mám na mysli nukleárního fyzika **Edwarda Tellera** (1908), který se zasloužil o vývoj a produkci první atomové bomby a který je navíc pokládán za otce termojaderné vodíkové pumy. Sám se narodil v Budapešti, ale jeho otec Max Teller, povoláním právník, pocházel z Nových Zámků na Slovensku.

Druhým význačným fyzikem je

bratislavský rodák **George Feher** (1924), který se přistěhoval do Ameriky v r. 1947. Svoji vědeckou kariéru začal u Bellových telefonních laboratoří a od r. 1960 působil na Kalifornské univerzitě v San Diegu ve funkci profesora pevných látek. Je specialistou na biofyziku, magnetickou rezonanci a fotosyntézu. Za svůj originální objev elektronické nukleární dvojité rezonanční techniky (ENDOR) obdržel několik cen, mezi nimiž i členství v prestižní americké Národní akademii věd.

V technické oblasti musíme též zařadit světoznámého astronauta **Eugena Andrewa Cernana** (1934), který je po dědovi Slovák a po matce Čech. Ve věku 22 let se stal zkušebním pilotem u amerického námořnictva a později získal mistrovský titul v aeronautickém inženýrství. Jako astronaut byl pilotem Gemini (1966) a r. 1969 byl vybrán za pilota měsíčního modulu Apollo 10. V r. 1972 velel Apollo 17 a jako jedenáctý pozemšťan vstoupil na měsíc a vědecky zkoumal jeho povrch.

Společenské vědy

Meville Jean Herskovits (1895-1963) z Ohia, známý americký antropolog, byl z otcovy strany slovenského původu. Od roku 1927 působil na Northwestern University, kde řídil program afrických studií. Středisko, které řídil, se stalo de facto hlavním centrem afrických studií ve Spojených státech a když byla založena Asociace afrických studií, Herskovits se stal jejím předsedou. Ve 20. letech Herskovits začal systematický antropologický výzkum černochů v USA, který později rozšířil na černochy Nového

světa vůbec, jakož i v Africe. Prováděl polní výzkum mezi krováky v Surinamu, holandské Guinei, Haiti, v západní Africe, Brazílii a v podsaharské Africe. Jeho studie otevřely nové pole výzkumu a připravily cestu k mnohem pozitivnějšímu a objektivnějšímu pohledu na černochy jak po stránce individuální, tak kolektivní.

Ze současné doby je třeba uvést antropologa **Louise Josepha Luzbetaka** (1918), jehož otec se narodil na Slovensku. Jakožto řádový bratr SVD po mnoho let působil na Divine Word Seminary, nejdříve jako profesor a později v pozici rektora koleje. Ve svém výzkumu se specializoval na aplikovanou antropologii, lingvistikou analýzu a církevní kulturní vztahy.

V oboru sociologie stál v popředí **Edward Alfred Steiner** (1866-1956), rodák ze Senice na Slovensku. Byl profesorem aplikovaného křesťanství, což byla v podstatě sociologie, na Grinellské koleji v Iowě. Byl jedním z prvních sociologů, který se soustředil na problematiku imigrace a napsal řadu významných publikací v tomto poli.

V oboru psychologie vynikl **Bruno Bettelheim** (1903-1990), vídeňský rodák slovenského původu. Proslavil se svými průkopnickými pracemi a metodikou při léčení emocionálně vyšinitých a duševně zaostalých dětí a svými analýzami psychických aspektů rasismu. Od r. 1952 zastával místo řádného profesora pedagogické psychologie na Chicagské univerzitě.

Mezi ekonomy za znmku stojí **Joseph Grunwald** (1920), vídeňský rodák slovenského původu, odborník na ekonomický vývoj rozvojových ze-

mí. Na podobném poli pracoval ještě jeden Vídeňák slovenského původu **Bert Frank Hoselitz** (1913), který od r. 1953 byl profesorem sociálních věd na Chicagské universitě.

V pedagogice vynikl **Louis Grossman** (1863-1926), který se usadil v Americe ve svých deseti letech. Narodil se sice ve Vídni, ale po svém otci byl Slovák. Kromě svých rabínských povinností v Cincinnati zastával místo ředitele pedagogického ústavu při Hebrew Union College, kde též vyučoval teologii a etiku. Získal pověst jako průkopník moderní metodologie židovské výchovy v USA.

Humanitní oblast

V oboru literární vědy v popředí stojí slovenský rodák **Eugen Hannes Falk** (1913), specialista na románské jazyky a literaturu. Usadil se v Americe r. 1946 a v posledních dvou desetiletích působil na Univerzitě Severní Karoliny, kde zastával místo řádného profesora francouzštiny a srovnávací literatury.

Na půdě lingvistiky se vyznamenal slovenský rodák **Nathan Sussking** (1907-1994), který se přistěhoval do New Yorku jako mladý hoch. Byl odborníkem na Jidiš a od r. 1932 do svého odchodu do penze v r. 1974 působil na City College v New Yorku. Byl též ředitelem Institutu pro jidišskou lexikologii při Městské univerzitě v New Yorku, který byl založen za účelem přípravy Velkého slovníku na jidišský jazyk.

Z amerických katolických teologů slovenského původu dlužno uvést **Johna Anthony Hardona** (1914). Po řadu let působil jako profesor základní

teologie na Bellarmine School of Theology v Chicagu, později jako profesor pokročilých studií katolické doktriny na St. John's University a pak jako profesor na ústavu Notre Dame ve státu Virginia. Je autorem celé řady teologických studií a držitelem mnoha vyznamenání.

Druhý významný teolog katolického ražení slovenského původu je **Michael Novak** (1933). Zpočátku působil jako profesor, ale v pozdějších letech se věnoval převážně publicistice a spisovatelství. Od r. 1978 působí jako ústavní učenec a profesor náboženství a veřejné politiky na Americkém podnikatelském ústavu ve Washingtonu.

Mezi evangelíky nejvýznamnější osobností je jistě **Jaroslav Pelikan** (1923), teolog a profesor církevní historie a po řadu let děkan graduální školy na Yale University. Je synem známého slovenského luteránského faráře a krajanského pracovníka **Jána J. Pelikána**. Jaroslav Pelikán je autorem několika desítek významných publikací v oboru církevní historie a teologie a držitelem mnoha vyznamenání, medailí a čestných doktorátů. Byl též vydavatelem a vrchním redaktorem 22 svazků sebraných spisů Lutherových a po několik let zastával místo předsedy Americké akademie umění a věd.

Mezi židovskými teology vynikl **Stephen S. Wise** (1874-1949), rodák z Budapešti, který byl po svém otci slovenského původu. Po příkladu svých předků se stal rabínem a téměř po celou polovinu dvacátého století byl dominantní postavou amerického židovství. Byl velkým stoupencem sionismu a byl znám pro svůj liberalismus a sociální a politickou činnost. Založil

Židovský institut náboženství, jehož se stal prvním ředitelem. Byl též jedním ze zakladatelů Amerického židovského kongresu.

Zmínku si též zaslouží **Henrietta Szoldová** (1860-1945), dcera slovenského rabína, který se usadil v Baltimoru ve státu Maryland. Byla vše-

obecně známá po Americe nejen jako obětavá sociální pracovnice, překladatelka a redaktorka, ale hlavně jako velká organizátorka sionistického hnutí. Byla zakladatelkou stotisícové ženské židovské organizace Hadassah, která se velmi zasloužila o budování nemocnic a klinik v Palestině.

Krajané pomozte, děti volají — staňte se sponzory ZDŠ svých rodišť'

Na českém knižním trhu je nedostatek vhodné literatury, která by varovala děti před drogami. Paní Paula Schultz z USA zajistila překlad vynikající knížky z amerického originálu, vhodné pro ZDŠ. Kniha má název „NENIČ SVÉ CHYTRÉ TĚLO“. Víme, co drogy dokáží a co se „řítit“ do České republiky, vrchol teprve přichází. Proto se na vás obracím, na krajanů v celém světě a v České republice: Staňte se sponzory budoucnosti českých dětí!

Učitelé na ZDŠ jsou knihou nadšeni, ale knih je zatím žalostně málo. Pro práci se třídou je optimální počet 20 knížek, ale učitelé Vám budou

vděční za každý zaslaný výtisk.

V USA je možno objednat knihu v ceně 3 US dolarů i s dodáním na udanou ZDŠ na adrese: Mrs. Paula Schultz, 2613 Willow Ave., Woodridge, Illinois, USA. Plat'te šekem, nebo zašlete peníze v obálce.

V České republice je cena 49,30 Kč za výtisk. Objednat můžete na adrese: Paní Daniela Sýkorová, Sonus Publishing, Novodvorská 1097/126, 142 00 Praha 4, ČR. Tel. 42 2 617 11233. Paní Sýkorová Vám sdělí vhodnou formu dodání a zaplacení.

Milí krajané, děti Vám předem děkují, nečekejte, pomozte!

Jan Šínágl, Sokol Luzern

Nedostatek filosofického vzdělání jeví se v necenění politiky nepolitické, mám-li tak nazvat vychovávání voličstva a připravování budoucnosti. — Krátkozraký materialism politický žene se za úspěchem okamžitým a panováním přímým a bezprostředním.

Politika skutečně demokratická musí se rozejít se všemi tajnými spolky, musí se rozejít s dědictvím aristokratického a romantického revolucionářství. Politika skutečně demokratická má problém, jak přemoci zhoubný vliv stranictví. Strany musejí být, ale nesmějí překážet rozvoji individuality.

T. G. MASARYK, 1921

Moje spomienky na hrdinu SNP generála Milana Vesela

Dr. Andrej Eliáš

V lete r. 1945, veliteľ 10. pešej divízie (a veliteľ košickej posádky) pplk. (neskoršie generál) Emil Perko ma poveril zaistením bytov pre dôstojníkov čsl. armády, ktorí boli pridelení alebo premiestňovaní do Košíc. V tejto funkcii, napriek mojej nízkej hodnosti čatara ašpiranta, mal som možnosť stretnúť mnohých dôstojníkov, ale aj významných civilov, ktorí prichádzali do Košíc alebo už bývali v Košiciach, ale hľadali lepšie byty.

Jedného dňa prišla za mnou spojka, aby som sa dostavil do kancelárie (vtedy ešte) majora Milana Vesela. Samozrejme, hneď som utekal, zaklopal na dvere, vošiel, zasalutoval až sa podlaha zatrasla a zostal v pozore v kúte za dverami. Major Vesel sedel za stolom, pred ktorým stali traja nižší dôstojníci, s ktorými, zdalo sa mi, práve končil poradu. Po ich odchode pozrel sa na mňa (presnejšie na moju nízku šaržu) a dost' ostro na mňa zahrmel: „A ty si kto?“

Ja som mu odhrmelsvoje meno a pripomenul, že pre mňa poslal. Zamračení výzor na jeho tvári sa trochu vyjasnil a kývol mi, aby som nestal v pozore. Potom mi popísal aký byt by potreboval, koľko spální, aký nábytok atď. Prirodzene, v mojich záznamoch som nič také nemal. Ale sl'úbil som mu, že okamžite rozošlem mne pridelených vojakov po celom meste, aby to hľadali.

Keď asi po dvoch týždňoch som nič takého ani podobného nenašiel, odkázal mi, aby som sa v nedel' u o 11-tej pred poludním dostavil na istú adresu. Teda v určený čas, zaklopal som na tej adrese na dvere, major Vesel mi otvoril a ja som sa ocitol v krásnom byte s nádherným nábytkom. Tento byt (myslel som) patril pplk. (neskoršie generálovi) Mirkovi Veselovi, jeho bratovi, a Milan sa k nemu prist'ahoval na prechodnú dobu. Keď som tam prišiel, ich manželky práve dokončovali svoje ranné toalety a ja som bol v rozpákokoch (aj v strachu), či sa smiem na nich pozrieť, pozdraviť ich alebo ignorovať. Na št'astie, major Vesel ma posmelil, aby som si prezrel byt aj nábytok a mal tak lepšiu predstavu o tom, čo on hľadá.

Majorovi Veselovi ukázal som behom ďalšieho mesiaca asi pol tucta bytov, ale on nemal záujem ani o jeden. A tak po nejakom čase prestali sme hovoriť o bytoch. Myslím, že si niečo našiel sám nejakým spôsobom.

Zato sme sa často videli. Ako o účastníkovi Povstania mal o mňa záujem a viem, že ma navrhol na povýšenie na dôstojníka, ako aj na štyri vyznamenania (Válečný kríž, Za chrabrosť, Za zásluhy II. stupňa a Medailu SNP II. triedy.) Videli sme sa tiež na schôdkach oblastnej skupiny Zväzu vojakov SNP, aj na schôdkach Koordinačného výboru všetkých odbojových zväzov, v ktorých ja som bol (už v civilu) tajomníkom a on vedúcim funkcionárom.

Majora Vesela som poznal ako odvážneho muža, prísneho a nebojácneho dôstojníka a nekompromisného zastancu demokracie. Muselo mu preto byť veľmi ťažko, keď videl, jak MNO povyšuje (na návrh KSČ) dôstojníkov do vyšších hodností, ktorí nemali ani jeho zásluhy, ani jeho odvahu, ani jeho vzdelanie. A keď bol konečne povýšený na plukovníka a išiel som mu gratulovať, iba mávol rukou a roztrpčene sa ma pýtal: „K čomu? K tomu, čo mi už dávno patrí?“

Po komunistickom púči vo februári 1948, stretával som plk. Vesela len zriedkavo. Občas som ho videl v jednej reštaurácii na hlavnej ulici, jak sedí sám za stolom pri pohári piva, zadúmaný, pozerajúci do prázdna. A keď sme sa ráz stretli na ulici a povedal som mu, že sa chýstam do Ameriky, zdalo sa mi, že na jeho tvári som zbadal výraz sklamania. Ako keby mi bol chcel vyčítať, že aj ja utekám z potápajúcej sa lode. To bolo naše posledné stretnutie.

Spojte účasť na kongresu SVU s návštevou krás jihu Moravy

POZVÁNKA K NÁVŠTĚVĚ

Jižní Morava uvítá o prázdninách kohokoli — a krajany ze světa obzvláště srdečně. Poloha tohoto regionu České republiky, ležícího jihozápadně, jižně a jihovýchodně od Brna, umožňuje výtečnou dopravní dostupnost, a to nejen autem a vlakem, ale i letadlem. Jsou pro něj přítomné vinohrady, obce, městečka, hrady, zámky, líbezná příroda. Je to nejteplejší kraj, i z toho důvodu stále častěji vyhledávaný pro letní dovolené. Rekreativním nabízí nejen vodní plochy pro sport a odpočinek, ale ohromuje taky svou historií, unikátními archeologickými objevy, výstavní architekturou a vzácnými rezervacemi kolem řeky Dyje, lednických rybníků a Pavlovských vrchů.

Doslova v sedmém nebi se na Moravě octne milovník lidového umění, s nímž se setká téměř na každém kroku, poněkud v bohatě zdobených krojích, v tancích a písních. Od nich je tu

neodmyslitelné víno, jedno z nejvyhledávanějších v Evropě.

Těch atraktivních míst s návaznou řadou kulturních, společenských a obchodních akcí je na jihu Moravy bezpočet. Jen namátkou připomenou Strážníci s mezinárodním folklórním festivalem, Mikulov s Pálavským vinobraním, Valtice s Vinnými trhy či s Barokními slavnostmi na zámku, Brno, centrum veletrhů, město motoristické Grand Prix i festivalu vážné hudby Moravský podzim, Slavkov s rekonstrukcemi bitvy tří císařů, Znojmo s historickým vinobraním či Břeclav s romantickým okolím klidu a pohody.

Cestovnímu ruchu je věnována rok od roku větší pozornost. Jednotlivá města, jež mají co nabídnout, hledají všemožné cesty vzájemné spolupráce. Společně se představují na veletrzích doma i v zahraničí, společně vydávají propagační materiály, společně začínají vehementněji než dosud budovat

stezky pro cykloturistiku, do r. 1989 v České republice prakticky neznámou.

Začínají rovněž sloužit propojenou sítí informačních středisek s pestrou paletou nabídky informací o ubytování, stravování, památkách, přírodních scenériích apod. Turista je nalezne již v Brně, v oblasti Moravského krasu nebo v Mikulově, jednom z vůbec nejkrásnějších měst republiky.

Lidé ze světa sice pomalu, ale zato jistě objevují, že stojí vyjet i mimo

Prahu, že řada jedinečností je též mimo hlavní město. Rozhodnete-li se do „kraje beze stínu“, jak se Moravě pro velké letní teploty říká, zavítat, už nyní vám blahopřeji k moudré volbě.

Ve všem ostatním vám poradí na adresách: Informační centrum, Radnická 4, 658 78 Brno, telefon (42-5) 42 211 090 nebo Informační centrum, Náměstí 32, 692 01 Mikulov, telefon (42-625) 2855.

MICHAL HUVAR

Vzpomínka na jiný kongres, též v Brně

Miloslav Rechcigl, Jr.
president SVU

Vážený pane presidente,
milý příteli!

Břežnové-dubnové číslo *Zpráv SVU* (Společnosti pro vědy a umění) mne dojalo k slzám. Budu zajisté na Vás v srpnu vzpomínat. Trochu Vám závidím, ale mně i ženě cestování je již příliš obtížné.

Já jsem se narodil pátého března 1906 v Kafkově ulici v Brně. Žil jsem v Brně až do roku 1913, kdy otec, jenž byl lékařem v rakouské armádě, byl přeložen do Sarajeva. Po atentátu otec byl na bojišti a rodina odjela do Vídně a pak žila až do konce války v tyrolském Meranu. Po návratu do ČSR jsme se dostali zpět do Brna. Žil jsem v Brně od roku 1918 až do roku 1935.

Můj životopis je dlouhý a pestrý. Byl jsem sokolem a vášnivým skautem, pak činným členem sociálně-demokratické strany. Koncem ledna 1932 jsem předsedal brněnskému sjezdu Mezinárodní studentské služby (International Student Service). Během těch dnů se konaly v Německu volby do sněmovny. Přerušil jsem kongres, aby 32členná delegace Němců mohla jet

5. června 1996
Wilmington, Delaware

domů a volit. Němci odjeli v normálním oděvu, ale vrátili se v Nazi uniformě — hnědé košile s hákovým křížem. Náčelníkem té delegace byl Baldur von Schirach (v mém věku). Konfrontace, tj. vášnivý rozhovor, znamenal konec konference. Moje jméno se dostalo do prvního svazku „Nepřátel Říše“.

Nová situace vzbudila obavy o budoucnost a tím snahy o vystěhování. To byl těžký a zdoluhavý boj. Moje snahy se teprve končily v posledním dnu tříměsíčního kursu v tropických nemocech, který se konal na univerzitě v Leidenu v Holandsku. Byl jsem pozván jako profesor pathologie na Middlesex universitu ve Waltham, blízko Bostonu. Deset dnů po příjezdu do Bostonu Gestapo převzalo náš byt na Náměstí svobody v Brně. Asi že by ten byt obsadilo i kdybychom tam ještě bydleli.

A tak budu za letošního sjezdu SVU vzpomínat na ten můj poslední, který se tam konal před 65 lety.

Mnoho úspěchů a mnoho zdraví
Vám přeje
OTAKAR J. POLLAK

Společnost Národní knihovny ČR

V listopadu 1995 byla ustavena Společnost Národní knihovny České republiky, svým způsobem nástupce Nadace pro záchranu Národní knihovny, která svoji činnost ukončila.

Společnost Národní knihovny ČR si klade za cíl napomáhat vytváření všestranně příznivých podmínek pro činnost Národní knihovny České republiky, soustavně seznamovat veřejnost s jejím významem jako základního pilíře národní vzdělanosti a kulturnosti, s rolí a důležitostí této instituce pro národní a nadnárodní informační systém. Morálně, hmotně i odborně podporovat akce Národní knihovny, věnovat se i vlastním aktivitám at' už odborného, kulturního, vědeckého či společenského zaměření. V tomto smyslu spolupracovat se společnostmi, nadacemi, hnutími či kluby podobného zaměření u nás i v zahraničí.

V čele Společnosti stojí výbor ve složení: Karla Erbová, spisovatelka, předsedkyně; doc. dr. Rudolf Vlasák, vysokoškolský profesor, místopředseda; Ota Nutz, novinář; Vlastimil Venclík, režisér a scénárista; William Lobkowicz, manager; Vlastimil Ježek, ředitel Českého rozhlasu; Ivo Mathé, ředitel České televize.

Mezi bezmála stovkou členů najdeme známá jména předních spisovatelů, výtvarníků, hudebníků, novinářů, herců, filmových režisérů, rektorů vysokých škol i dětí slavných osobností české kultury, např. syn Jaroslava Seiferta, nositele Nobelovy ceny, syn básníka Františka Halase a syn básníka Jana Zahradníčka.

Přihlásili se i zahraniční členové, např. prof. Andrew Lass z Mount Holyoke College v USA či překladatel Claudio Poeta z Italského Institutu v Praze. Čestné členství ve Společnosti přijali ing. Jiří Hanzelka a ing. Miroslav Zikmund.

Část našeho úsilí věnujeme i získávání sponzorů pro ty programy Národní knihovny, které mají evropský, ba světový

význam, ale na které vláda České republiky neuvolňuje potřebné finanční částky.

Jedním z nejzajímavějších a nejhodnotnějších projektů je digitalizace středověkých iluminovaných rukopisů a vzácných tisků, která zaručí zpřístupnění a rozšíření možností studia unikátních rukopisů i jejich ochranu současně.

Naplňuje nás radostí skutečnost, že v rámci programu UNESCO Memory of the World byla Národní knihovna ČR první zemí, která zpracovala tzv. pilotní projekt s ukázkami ze 149 nejvzácnějších titulů z fondu NK ČR s názvem Paměť světa, a to způsobem, který se stal modelem pro celý program. Za podpory UNESCO pak digitalizace pokračovala a díky podpoře Nadace Národní knihovny byly publikovány tituly Sedlecký antifonář ze XIII. století a Kronika kostnického koncilu. Ještě v roce 1995 tento program finančně podporovalo UNESCO, pro další roky nelze se stabilní podporou počítat.

Jsme přesvědčeni, že Česká republika může i v oblasti kultury nabídnout světu unikátní materiály, které jejímu jménu a postavení budou sloužit ke cti a nám všem, kdož svoji zemi milujeme, k radosti.

Národní knihovna ČR se ocitá v nelehké finanční situaci. Chceme jí pomoci. Mimo jiné i tím, že rádi přijmeme do svých řad ty, kdož daleko od domova jsou stále s námi, myslí na nás. Společnost je otevřena všem, kdož milují českou kulturu, chtěli by pro ni něco dobrého vykonat a je jim více jak 18 let, fyzickým i právnickým osobám.

Přihlášky možno zaslat na adresu: Národní knihovna České republiky, odd. Public Relations, Mgr. Eva Novotná (pro Společnost NK ČR), Praha-Klementinum 190, 110 00 ČR. Číslo konta Společnosti Národní knihovny ČR je 1771959-038/0800, Česká spořitelna, Rytířská 29, Praha 1 (2192094-038/0800).

OPRAVY ADRES

Stará adresa:

Mr. John J. Peshel
11400 Washington Plaza West #1103
Reston, VA 22090

Dr. Joan M. Mohr
132 Cambon Dr.
San Francisco, CA 94132-2552

Dr. Maria V. Klaus
127 Campus Dr., East
Buffalo, NY 14226

Mr. Joe T. Vosoba
1300 G St., Th Place #203E
Lincoln, NE 68508-3770

Mr. J. Pavelcik
P. O. Box 1063
Melrose Park, IL 60160-1063

Nová adresa:

1710 Goodridge Dr. Ste 2-6-6
McLean, VA 22102-3701

2875 State St.
San Diego, CA 92103-6044

3900 Cathedral Ave., NW #211A
Washington, DC 20016-5201

6856 N 17th Pl.
Phoenix, AZ 85016-10006

P. O. Box 71
Berwyn, IL 60402-0071

Nedoručitelné - vrácené

Prof. Milan V. Nermut, 12 Milton Rd., London, UK NW7 4AX
Mr. Tom Stoppard, 91 Regent Str., London, UK WC1 4AE
Mrs. Anna Jelinek, 500 Wall Str., # 315, Seattle, WA 98121-1534

18th SVU World Congress –

Registration

Name: _____ Position: _____

Institutional Address: _____

Telephone/Home: _____ Office: _____ Fax: _____

Field(s) of interest: _____

I wish to prepare a talk/paper entitled: _____

I wish to organize a topical symposium, specialized session, or panel discussion (indicate which) on: _____

Preferred language: English Czech/Slovak Other

Additional comments and/or suggestions, including recommendations for additional speaker (use other side if needed): _____

I am an SVU member. I am not an SVU member.

I wish to become an SVU member (\$35 annually); send me an application form.

Please send copy promptly to: *Dr. Dagmar Hasalová-White, 9751 Firth Court, Vienna, VA 22181, USA*

President of Czech Academy of Sciences Honored at Georgetown

As a man, a citizen, and a scientist, Professor Rudolf Zahradník has made outstanding contributions in theoretical chemistry as well as serving as a role model for the next generation of scholars and scientists. He has endured neglect and persecution by a totalitarian regime while adhering to his moral principles, both as a leading theoretical chemist and as a citizen.

Since the University was fully controlled by the Communist Party, independent minds, like Zahradník, were not allowed to teach and thereby "infect" young people. As a consequence, he was relegated to a research post outside the University. Nevertheless, Prof. Zahradník managed to build up an informal following of students and associates who continued their influential work in quantum chemistry under his leadership, thereby bringing international recognition to him and his associates. After the fall of the Berlin Wall and the Velvet Revolution, Prof. Zahradník was looked to by many of his colleagues in Prague as the person who could lead them into the modern, nonpartisan world of science policy. This is how he became the first president of the reorganized Academy of Sciences of the Czech Republic. Currently, he is a professor of physical chemistry at Charles University, Prague.

Prof. Zahradník has published 340 scientific papers and 16 books, principally in his specialty of theoretical chemistry. His professional interests are also focused on quantum chemistry, molecular spectroscopy, chemical reactivity and weak molecular interactions. He is a member of the editorial and advisory boards of several prominent international scientific journals. Many academic institutions around the world have paid tribute to him, and on May 24, 1996, Georgetown University awarded him the degree of Doctor of Humane Letters, *Honoris Causa*.

In a recent survey about what problems people believe have not been sufficiently dealt with, 20% singled out health care, 12% named crime and 11% the housing problem. People between ages 30 and 59 are most likely to see problems in this sequence, while people between 15 and 19 believe that the housing question is the most urgent, followed by education and the environment.

More than half of Czechs (55%) want ODS chairman Vaclav Klaus to remain Czech Prime Minister, regardless of the election results. According to the poll results, 18% of respondents believe that CSSD leader Milos Zeman is a suitable candidate for the post. Six percent want KDU-CSL leader Josef Lux.

**SVU NEWS (ISSN 0036-2050)
190-17A 69th Ave., #2A
Flushing, N.Y. 11365**

**Return Postage guaranteed.
2nd class postage
paid at Flushing, N.Y.**